

UDK 27-636-725-46:17.022.1

Primljeno: 25. 1. 2011.

Prihvaćeno: 15. 9. 2011.

Pregledni članak

SVEĆENIK NOVE EVANGELIZACIJE*

Salvatore Rino FISICHELLA

Papinsko vijeće za promicanje nove evangelizacije
Pontificio Consiglio per la Promozione della Nuova Evangelizzazione
Via della Conciliazione, 5
00120 Città del Vaticano
novaevangelizzazione@vatican.va

Sažetak

Smještajući osobu svećenika u kontekst Božje odvažnosti i milosti koja ga preobražava, a po kojoj onda i svećenik postaje kadar preobražavati ljude kojima je poslan služiti u istini i ljubavi, i svijet oko sebe u kojemu se događaju značajne kulturalne promjene, autor u članku ocrtava ulogu i važnost koju ima svećenik u novoj evangelizaciji koji djeluje *in persona Christi capitis*. Preko uloge svećenika ukazuje se i potreba za jednom novom antropologijom. Pozivajući se na dvomilenijsku povijest kršćanstva autor ukazuje na potreban oprez kršćanske zajednice koji ona mora imati prema kulturnom okruženju u kojem živi i kojeg želi usmjeriti prema istini evanđelja. Autor ukazuje na neophodnu ljubav prema istini ukoliko se žele ostvariti ciljevi nove evangelizacije, a kao glavni izvor za naše shvaćanje istine navodi riječi sv. Ivana apostola: »Ja sam Put, Istina i Život« (Iv 14,6). Istina je neodvojivo povezana s ljubavlju u kojoj istina pronalazi svoj konačni oblik. Svećenik svojim životom treba ukazivati na smisao i vrijednost svakog ljudskog života za koji autor tvrdi da je u ozbiljnoj opasnosti. Autor na kraju zaključuje da nam povratak Božjoj odvažnosti prema nama i našoj prema svijetu može dati razumjeti koliko je važno otkriti istinu koja se krije u našem svećeništvu: mi smo u njemu preobraženi. Živjeti od toga znači biti na putu prema svetosti.

Ključne riječi: Božja odvažnost, svećenik, nova evangelizacija, istina, sloboda, čovjek, iskrenost, ljubav, život.

* S talijanskog preveo Anto Barišić.

»Božja odvažnost da sama sebe povjeri ljudima da, iako poznavajući naše slabosti, smatra ljude sposobnima djelovati i uprisutnjivati njega, ta Božja odvažnost, koja se krije u riječi 'svećeništvo' uistinu je velika. Jer nas Bog smatra sposobnima za to! Jer on na taj način poziva ljude sebi u službu i što se tako iznutra povezuje s njima.«¹ Ove riječi Benedikta XVI. izgovorene u Propovijedi na završetku svećeničke godine daju razumjeti položaj svećenika u suvremenom svijetu. On je znak odvažnosti Boga koji čovjeka, sa svom njegovom ranjivošću, smatra sposobnim da bude ikona sâme njegove prisutnosti u našoj povijesti. Odvažnost se veže uz povjerenje koje ima prema svećeniku koji, usprkos svim svojim proturječjima, može preobražavati život osobâ. Ako se ozbiljno razmisli o toj stvarnosti, može se konstatirati kolika se antropološka vrijednost krije u osobi svećenika. Zapravo, predstavlja pravi izazov za izradu neke nove antropologije koja je kadra odgovoriti na veliko pitanje koje je danas na dnevnom redu: kako povezati istinu o samima sebi sa slobodom izbora koja se sastoji u ostvarenju samoga sebe. Nema sumnje da je sloboda jedna od temeljnih karakteristika kulture s kojom se danas moramo suočiti. Ona se postavlja kao jedan od konstitutivnih počela suvremene misli i postavljena je kao temelj pravima na koja se mnogi pozivaju kao na neotuđiva u pitanju osobnoga dostojanstva. Međutim, sloboda koja bi bila odvojena od istine bila bi kratka vijeka i lako bi pala u napast biti realizirana kao moć jačega i arogantnoga protiv slabijega i obespravljenoga. Govoriti našem suvremeniku o slobodi s kojom se izabire posvećenje života Gospodinu u crkvenoj službi zahtijeva odnos prema istini kao smisleni obzor radi ispunjenja našega osobnoga identiteta. Eto zašto nam treba neka nova antropologija unutar koje smještamo i naš izbor kao izraz izvorne slobode kako bi bila povezana s istinom. Sve u svemu, radi se o utemeljenju načela prema kojem je neka osoba doista osoba u trenutku u kojem odgovara na plan spasenja koje Bog želi za svakoga. Ostvarenje vlastitog života, koje se ne protivi binomu istine i slobode, ostvaruje se u svakodnevnom otkrivanju jednog plana koji se ne ograničava na pojedinca, nego se onkraj nas samih projicira na osobni odnos s Bogom koji vjeruje u konkretnoga čovjeka povjeravajući mu tako velik zadatak koji je nemoguće ostvariti bez božanskoga poziva.

Sada razumijemo vrijednost termina »odvažnost« za izražavanje Božje hrabrosti: Bog želi izabrati mene za očuvanje živim svoga evanđelja i kad dopušta da ljudi imaju istinski i djelotvoran odnos s njime. Odvažnost poka-

¹ BENEDIKT XVI., Propovijed na završetku svećeničke godine (11. VI. 2010.), u: http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/homilies/2010/documents/hf_ben-xvi_hom_20100611_concl-anno-sac_it.html.

zuje da se Bog ne boji jedno tako odlučno poslanje povjeriti čovjeku; štoviše, svjestan je da se suočava s velikim rizikom kad misli na svoju osobu, a ipak se ne povlači, ima hrabrosti povjeriti mi izvanredan zadatak kao što je preobrazba života neke osobe u njezinoj najdubljoj intimi. U trenutku dok pružamo ruku nad glavu penitenta koji ispovijeda svoje grijehе, ne samo da ga odriješujemo u Božje ime, nego preobražavamo njegov život do te mjere da ga ponovno vraćamo u odnos s Ocem i u pričesti sa zajednicom. Isto se događa dok pružamo ruke nad kruh i vino izgovarajući Isusove riječi na Posljednjoj večeri; stvarno preobražavamo onaj kruh i vino u Kristovo tijelo i krv. To se ne događa preko drugih; događa se samo kad neki svećenik ispruži ruke i izgovara one riječi znajući da u tom trenutku djeluje *in persona Christi capitis* (u osobi Krista glave). Imamo snagu preobražavati svijet. Da, jer preobražavajući život osobâ daje im se mogućnost da mogu živjeti gdje god se nalaze kao vjerodostojni svjedoci Kristova evanđelja. Svećenik, dakle, može biti suputnik ljudima našega vremena kako bi im dao sigurnost Božje prisutnosti i blizine. Mi smo znak te sigurnosti kako nitko ne bi mogao biti prevaren kad se obraća Bogu. Kako se, naime, može imati pristup Bogu? Na koji način se može ući u odnos s njime ako je transcendentan i tri puta svet? Je li doista moguće zajedništvo s njime? Ova pitanja nisu nova, oduvijek pripadaju čovječanstvu; uostalom, Freudovi ili Marxovi prigovori, premda izrečeni drukčijim terminima, ponavljaju se i u naše dane kad se govori o vjeri i molitvi kao »beskorisnoj hipotezi«, »plodu psihoze«, »putu otuđenja«. Kako bilo da bilo, najuvjerljiviji odgovor se nalazi u Poslanici Hebrejima. Sveti autor smatra da se za približavanje Bogu mora prinijeti *iskrena* žrtva a to nije moguće bez svećenika koji bi trebao biti dostojan toga imena. Što ga čini dostojnim? Navode se dva vida: ponajprije mora biti *Bogu mio* i *pripušten njegovoj prisutnosti*. Očigledno je da se prvenstveno ukazuje na Božji primat: »Nitko sam sebi ne prisvaja tu čast, nego je prima od Boga, pozvan kao Aron« (5,4). Osim toga, mora živjeti izvornu *solidarnost s onima koje predstavlja pred Bogom*: »Morao je svojoj braći postati u svemu sličan«; biti »iskušavan« i »napastovan« (2,18; 4,15), »mučen« (11,26), morao je »trpjeti« (5,8), i »umrijeti« (2,9). U svjetlu tih razmišljanja razumije se zašto se Poslanica Hebrejima prvi put obraća Kristu nazivajući ga »Velikim svećenikom«. U njemu se, naime, potpuno ostvaruje biti Bog i biti u svemu sličan ljudima, osim u grijehu. Po primjeru Krista »Velikoga svećenika« i svaki svećenik je nakon njega pozvan živjeti u napetosti između svoje pripadnosti Bogu i svoje solidarnosti s ljudima; ta dva vida moraju se povezati bez mogućnosti ikakva razdvajanja. U vremenu kakvo je naše, često rastrgano različitim društvenim, političkim i ekonomskim sukobima koji stvaraju privid i zbrku,

lako se otvara put traženja Boga i duhovnosti. Ne bismo smjeli biti nepripremljeni odgovoriti na taj zahtjev, osobito mi svećenici, pozvani da naspram suvremenoga svijeta oživimo onu istu odvažnost s kojom smo se zaogrnuili u našem zvanju. Naprotiv, morali bismo biti sposobni opažati potrebe našeg društva i vjerovati da našim pastoralnim djelovanjem možemo usmjeravati događaje. To će, dakako, biti tim više učinkovitije što više budemo vjerniji svojoj službi. Ona nije plod našeg ljudskoga posjeda ni nekog prava, kako bi danas neki mogli misliti, nego dar koji Bog udjeljuje onima koje je odlučio pozvati da ostanu s njim u služenju njegovoj Crkvi. Izgubiti iz vida tu značajku učinilo bi nas činovnicima, a ne ljudima koji vrše službu u znaku potpune besplatnosti.

Tema nove evangelizacije sve se više razvija. Sveti Otac je ovoj problematici i prenošenju vjere želio posvetiti sljedeću sinodu. Dakle, predviđa se da ćemo u narednim godinama biti pozvani sve više usmjeravati pažnju na sadržaje nove evangelizacije i otvarati nove putove pastoralnim ciljevima. Da bi se to dogodilo, poželjno je da postoji jedna odgovarajuća svijest kako se ne bismo našli nepripremljeni u davanju odgovora ljudima našega vremena. Slika učenika iz Emausa može biti značajna. Evanđelist naglašava da su dvojica učenika raspravljala o onome što se dogodilo onih dana tijekom kojih se činilo da je njihova nada u ostvarenje staroga obećanja nestala. Ipak, njihove oči nisu mogle prepoznati Uskrsnuloga a njegovo pitanje o onom o čemu su raspravljali izaziva kod njih poznatu reakciju: »Zar si ti jedini stranac u Jeruzalemu te ne znaš što se u njemu dogodilo ovih dana?« (Lk 24,18). Rečenica se lako može primijeniti i u naše vrijeme. Identično pitanje bi se moglo postaviti mnogim svećenicima: jesu li oni doista svjesni onoga što se događa u ovom povijesnom kontekstu u kojem vršimo svoju službu. Sinovi našega vremena, dijelimo iste težnje i često iste oblike ravnodušnosti! Zbog toga je nužno duboko poznavati vlastito vrijeme i kulturne pokrete koji određuju stilove života. Jedna stvar je uvijek provjerljiva kroz dvije tisuće godina kršćanstva: stalni oprez koji je kršćanska zajednica imala prema vremenu u kojem je živjela i prema kulturnom kontekstu u koji je ulazila. Čitanje tekstova apologeta, crkvenih otaca, raznih učitelja i svetaca koji su dolazili jedni za drugima tijekom ovih dviju tisuća godina vrlo lako bi pokazalo oprez prema okolnom svijetu i želju za ulaskom u taj svijet kako bi ga se shvatilo i usmjerilo prema istini evanđelja. Na temelju tog opreza postojalo je uvjerenje da nikakav oblik evangelizacije ne bi bio moguć, da Božja Riječ nije ušla u život osobâ, u njihov način razmišljanja i djelovanja kako bi ih pozvala na obraćenje. Tako je ono što mi danas zovemo »novom evangelizacijom« bilo u prijašnja vremena. I u naše vrijeme nije drukčije; možemo upotrijebiti drukčiji izraz, ali bit ostaje ista. Pozvani smo navije-

štati evanđelje na plodonosan način. To prvenstveno zahtijeva odnos prema Božjoj Riječi koja, onima koji je slušaju, omogućuje da utvrde ne samo naše poznavanje evanđelja, nego nadasve našu vjerodostojnost koja je vidljiva u dosljednom svjedočanstvu života. U svakom slučaju, iz tog procesa nije isključena trajna pažnja prema načinu života i razmišljanja našega suvremenika; jednom riječju, prema kulturi našega vremena.

Zato se najveća pažljiva i svjesna analiza kreće oko teme duboke *kulturalne promjene* u kojoj živimo kako bismo izbjegli rizik neshvaćanja kategorijâ s kojima komuniciramo zavaravajući se da je govor vjere i našega propovijedanja shvaćen i prihvaćen u istoj mjeri kao prije, što nije točno. Na razini analize kulturnih pokreta znamo što nosimo na svojim leđima, ali još jasno ne znamo prema čemu idemo. Zacijelo se zatvara razdoblje *moderne* i idemo prema *postmodernoj* ne znajući točno u čemu bi se ona sastojala. Doista, ono čemu smo svjedoci epohalna je promjena koja polazi od preobrazbe paradigmatiskih pojmova na kojima je stoljećima bila izgrađena jedna čitava civilizacija. Naime, trebali bismo razmisliti o postupnoj promjeni – koja se čini da, nažalost, ima karakteristike nezaustavljivosti – nekih pojmova poput ovih: priroda, čovjek, pravo, pravednost, istina, ljepota, dobrota, zakon..., čak i Bog. Izgubivši svoje staro uporište u nepovredivosti prirode, koja je već postala neki laboratorij otvoren svakom obliku eksperimenta, današnji čovjek je promijenio svoje stajalište prema njoj preoblikujući sâm pojam prirode. Prirodu se sve više tumači kao čistu manipulativnu materiju podvrgnutu jedino odluci i volji istraživača; ona više ne izaziva strah, već znatiželju. Isto je i s drugim pojmovima koje smo spomenuli. Ako je sâm čovjek podvrgnut genetskoj manipulaciji i ako će se današnjim ritmom nastaviti eksperimentiranje s ljudskom stanicom, ne samo u humane svrhe radi izbjegavanja i ublažavanja različitih bolesti, nego u kloniranju ili eugeničkoj selekciji koja se već primjenjuje na embrij, kakvu ćemo definiciju čovjeka dati u sljedećim desetljećima? Čemu će voditi umnažanje zahtjevâ za novim individualnim pravima koja se žele nametnuti u društvu, premda se protive sâmom prirodnom zakonu, kad je riječ o shvaćanju prava i, dosljedno tomu, obitelji, seksualnosti i društva? Iz toga procesa nije isključen i, za nas nedodirljiv, pojam Boga. U suvremenom kontekstu kakav je naš, često obilježeno zbrkanom usporedbom religijâ u kojima se ponekad pretpostavlja neizbježni sinkretizam, što će se misliti pod idejom »boga« u skoroj budućnosti?

Treba naglasiti da se na temelju toga postavlja veliko pitanje o temi *istine* s kojim se moramo suočiti. Neprestana optužba relativizma uvjetovana je krizom istine i njezinim traženjem. Benedikt XVI. na to snažno podsjeća

kad je govorio u Pragu: »S ogromnim širenjem informacija i tehnologije rađa se napast da se razum odvoji od traženja istine. Međutim, razum jedanput odvojen od temeljnog čovjekova orijentira prema istini počinje gubiti vlastiti pravac. Ona nestaje ili dobiva privid skromnosti kada se zadovoljava onim što je posve necjelovito ili kratkotrajno, ili ima izgled sigurnosti kada nalaže podvrgavanje zahtjevima onih kojima je praktički sve jednako vrijedno.«² *Pitanje o istini* nije neki predmet drugih vremenâ ni neki arheološki nalaz koji treba ostaviti u skladištima zbog popularnosti *politically correct* (političke korektnosti) koja nalaže izbjegavanje svake jasnoće – bilo da je teološka ili doktrinarna – i zbog skrivanja svega među opće raširene otrcane izraze ili osjećaje. Istina sigurno ostaje *pitanje* koje traži biti podvrgnuto ispitu razuma da bi opet donijelo bogatstvo mudrosti unutar osobnoga i zajedničkoga života. U svakom slučaju, prvo pitanje na koje trebamo odgovoriti može se formulirati ovako: je li baš potrebno u naše vrijeme govoriti o istini? Svjedoci smo doista vremena siromaštva, nevolje, pomanjkanja vjere u mogućnost približavanja istini, i to se prvenstveno čini na račun religije. Sve manje pronalazimo čvrste oblike kojima bismo pokazali vjeru kao konačan odgovor na pitanje o smislu, dok se umnažaju oblici naglašavanja smislenosti vjere. Rijetko zapažamo predstavljanje vjere kao neke radikalne novosti života koja traži obraćenje dok nam se podastire činjenica nekoga anonimnog kršćanstva koje obuhvaća sve ne uznemiravajući nikoga. Končano, razlike se radije prešućuju, sukobi ostavljaju po strani, bridovi otupljuju. Ukratko, postoji strah od radikalnoga suočavanja s problemom istine. Strah od istine čest je i u našim razmišljanjima obvezujući nas na neku vrstu kratkovidnosti koja doziva toleranciju kao lijek za sve naše probleme. Ali bez istine život bi bio stjeran u beznačajni prostor i uvijek bi trebalo paziti na rizik od nepravde nasilnika nad slabim. Istina po samoj svojoj naravi pripada području očovječenja što stvara napredak i što omogućava dosljedan razvoj osobne egzistencije. Ako bi, po nesreći, i svećenik izgubio strast prema istini, onda bi njegovo pastoralno djelovanje kao i njegovo propovijedanje bili osuđeni na beznačajnost barem na dvama područjima: prije svega na onom osobnom, jer bi izgubio odnos prema vlastitom identitetu čovjeka vjere i jer je po zvanju predan naviještanju istine; osim toga, s obzirom na odnos sa svojim sugovornikom koji u njemu nikad ne bi našao sigurnost njegovih sadržaja. Poradi toga, potrebno je ponovno *hrabro* ukazati na vrijednost *iskrenosti*, tj. ljubavi prema istini. U tom smislu vraćaju nam se istaknute riječi R. Guardinia:

² BENEDIKT XVI., Propovijed znanstvenicima u Praškom dvorcu (28. IX. 2009.), u: http://www.vatican.va/holy_father/benedict_xvi/speeches/2009/september/documents/hf_ben-xvi_spe_20090927_mondo-accademico_it.html.

»Onaj koji priča neka kaže ono što jest, kako to vidi i razumije. Dakle, neka izrekne riječju ono što se nalazi u njegovoj nutrini. To u nekim okolnostima može biti teško, može prouzročiti nelagode, štete, opasnosti; ali savjest nas podsjeća da istina obvezuje; da ona ima nešto bezuvjetno, da posjeduje uzvišenost. O njoj se ne kaže: možeš je reći kad god ti se sviđi, ili kad moraš ostvariti neki cilj; nego, kad govoriš, moraš reći istinu; ne smiješ je ni umanjiti ni iskriviti. Jednostavno je uvijek moraš izreći; pa i kad te okolnosti navode da je prešutiš, ili kad možeš ležerno izmaknuti nekom pitanju?«³

Svaki put kad naše pastoralno djelovanje postaje navještaj istine polazi od pretpostavke da ona nije neka teorija, nego da ima nadasve lice, lice Isusa iz Nazareta. Ivanov izraz koji govori o Isusovoj objaviteljskoj svijesti: »Ja sam Put, Istina i Život« (Iv 14,6) ostaje glavni izvor za naše shvaćanje istine. Na temelju toga lako je u prvom planu otkriti prvenstveno *apologetsku* stavku. Ona se kreće oko pitanja: kako mogu svjedočiti tu istinu a da ništa ne oduzmem osobitom obilježju koje ona posjeduje – obilježju da je ona objava Boga – kako bi dopustio da ga i »drugi« od moje vjere prihvate i dijele? Pretpostavka takve vrste obvezuje ne samo na pažnju prema našem sugovorniku – činjenica koja nikad nije dana kao očigledna – nego nadasve nalaže napor oko studija koji istražuje temeljene elemente kao što je *razum*, da se ne upadne u oblike klerikalizma koji više udaljavaju negoli približavaju, i elemente koji pogoduju dijalogu u zajedničkom traženju jednoga plodonosnog i kreativnog govora. Po mome mišljenju treba hitno spasiti neke značajke koje su karakteristične za temu o istini. Prvenstveno temu koja traži viziju *dara* koji se nudi. Zanimljivo je u tom smislu konstatirati pogonsku silu koja bi tematiku poput ove dovela u polje pastorala utvrđujući osobito odnos između istine i ljubavi kao forme pomoću koje ponuda istine otkriva horizont prihvatljivosti koji svakom omogućuje shvaćanje vlastite egzistencije kao one koja je ispunjena smislom. U vremenu kakvo je naše u kojem je ljubav podvrgnuta spektakularnoj kontradikciji nije na odmet ponovno oživjeti njezin odnos prema istini da bi se utvrdilo kako bogat i plodonosan doprinos daje našem svakodnevnom pastoralnom djelovanju, osobito kad je riječ o svijetu mladih. Da ljubav u sebi krije bît osobne egzistencije, jedna je od onih istina koje se čine najočiglednijima. Komplikirano je objasniti kako se moglo dogoditi da je današnji čovjek prouzročio tako veliku štetu svojoj egzistenciji svodeći ljubav na strast i zamjenjujući je s nekim loše prikrivenim oblikom egoizma. Ništa kao ljubav nema potrebu biti opet dovedena do svoje duboke istine i, obrnuto, ništa kao istina ne zahtijeva

³ Romano GUARDINI, *Le virtù*, Brescia, 1972., 21.

pronaći svoj oblik u ljubavi. Pavlov izraz »istina u ljubavi« (Ef 4,15) slijeva se u izraz Benedikta XVI. *caritas in amore* (ljubav u istini). Ljubav ima svoj oblik u istini i nikako drukčije. Crkva, promatrajući s toga stajališta, ima veliku odgovornost prema svijetu; nitko ne smije ostati zaveden spletkama i lažima koji dolaze iz pogrješnih nauka. Na to podsjeća Apostol: »Da više ne budemo nejačad kojom se valovi poigravaju i koje goni svaki vjetar nauka u ovom kockanju ljudskom, u lukavosti što put krči zabludi« (Ef 4,14). To znači: zabluda i prijevara ne dozvoljavaju stabilan život a još manje pogoduju osobnom rastu. Istina, prema tomu, nije samo u odnosu prema ljubavi, nego se nalazi unutar ljubavi i izražava se kao ljubav.

Zadnja misao mi se čini važnom: ona se tiče *smisla i vrijednosti ljudskoga života* o čemu bi svatko trebao razmisliti u jednom kulturalnom kontekstu koji iz te perspektive predstavlja izazov koji ne treba podcjenjivati. S druge strane, baviti se danas temom života znači krenuti putem koji zahtijeva veliku dozu hrabrosti i, osobito, jednu dugotrajnu viziju. Naime, oko te teme vrti se budućnost društva, mladih generacija koje su ovom trenutku nesvjesni promatrači onoga što pripremamo za njihov svijet mišljenja i ponašanja i tiče se budućnosti sâme Crkve koja osobno doživljava koliko je misija evangelizacije uvijek otvoren izazov u povijesti. Unutar te dimenzije susreću se i sukobljavaju različite vizije o ljudskom životu. To je također prostor u koji se slijevaju pitanja koja traže smislen odgovor koji nije više podložan hipotezama, nego je kadar dati sigurnost koja omogućava izgradnju svačijega života na stvarnom, čvrstom i sigurnom temelju. Važno je da ljudski život danas bude *promoviran*; zato je potrebno stvaranje povoljne kulture za njegovo prihvaćanje neovisno o tomu kako on bio u njoj izražen. Ovo je također i trenutak u kojem se sâm život mora *braniti*; bez obzira kako se paradoksalnim moglo činiti, on je u ozbiljnoj opasnosti. Ono što je danas na kocki i što će obilježiti sljedeća desetljeća i život društva zacrtano je obranom *dostojanstva osobe* od njezina začeca do njezine prirodne smrti. Teme etičke naravi, kako se može razabrati, ostat će još dugo vremena u prvom planu i potiču naše pastoralno djelovanje kako bi doista bilo »nova evangelizacija«. Pažnja prema onom što je na kocki nikome ne može promaknuti: znanstveniku koji želi nastaviti s eksperimentiranjem, zakonodavcu koji svojim zakonima stvara njima dosljednu kulturu, svećeniku koji u svom pastoralnom djelovanju ima odgovornost dosljedne formacije savjesti u trajnoj želji za istinom. Pred promocijom i obranom ljudskog života ni za koga ne postoji oblik nekompetentnosti. Sloboda država u donošenju zakona na području bioetike ne može ostati netaknuta od vanjskih elemenata koji nisu vlastiti sâmim pravnim sustavima za koje nedodirljivost ljudskog života pred-

stavlja jedan od temeljnih konstitutivnih načela. Jednako tako, sloboda Crkve u izražavanju vlastitoga nauka ne može biti ograničena arogancijom nekih znanstvenika ili intelektualaca koji smatraju da o takvim sadržajima moramo šutjeti. Treba snažno naglasiti potrebu etike u znanosti, u eksperimentiranju, u raznim biomedicinskim tehnologijama kao i u zakonodavnim sjedištima. Život za nas kršćane posjeduje svetost jer je prije svega misterij koji od početka do svoga prirodnog završetka pokazuje koliko narav ima u sebi nešto tako razumljivo što još izmiče najkritičnijoj analizi i najpreciznijem stroju i da je baš zbog toga svi moraju poštivati. Naposljetku, kad se govori o ljudskom životu nikad se ne nalazimo pred čistom manipulativnom materijom; u njoj se nalazi neodvojivo dostojanstvo koje zaslužuje barem poštovanje. O nekim životnim pitanjima, šutnja bi značilo biti licemjer a to nam ne dolikuje. Svi smo mi odgovorni za život jer je on prava svrha naše pastoralne odgovornosti. U njemu je doista sadržana bit našega navještaja: »Život se očitova, i vidjeli smo i svjedočimo« (1 Iv 1,2). Prema tomu, crkveno učiteljstvo ne vrši nikakvu invaziju kad ulazi u jedno tako specifično područje kao što je bioetika. Ono što nastojimo učiniti jest dati naš siguran doprinos u oblikovanju svijesti ne samo vjernikâ nego svih onih koji žele čuti izložene argumente i koji se s njima žele suočiti. Zato, kad reagiramo na ove teme znamo da su one posve dio našeg poslanja i da bi trebale biti prihvaćene ne samo kao legitimne, nego kao obvezne u jednom pluralističkom, laičkom i demokratskom društvu. Bilo bi doista teško, i za misao kojoj je vjera strana, usprotiviti se našoj viziji kojom se želi izbjeći svaki oblik diskriminacije koja se tiče dostojanstva, biološkoga, psihološkoga i kulturološkoga razvoja. Pred tim načelom u drugi plan dolaze inteligencija, ljepota, fizičko stanje, dob, rasa ili društveni položaj. Ono što je doista važno jest život u nastajanju; život koji je od početka označen kao ljudski i koji snagom toga svi moraju poštivati, uvijek i bez ikakve iznimke. Ostaviti nas same u toj bitki za civilizaciju bilo bi uistinu opasno za one političke i kulturne snage koje su tim pravima napisale svoju povijest. Značilo bi to izdati sâme svoje korijene i ustuknuti pred prolaznom modom a ne pred iluzijom jednoga civilizacijskog napretka. S druge strane, nije potrebno vjerovati u Boga da bi se znalo kako je život dragocjeno dobro i dar na kojem moramo biti zahvalni i priznavati ga svima. Egzistencijalno otkriće ovisnosti o nekome nije crkvena dogma, nego očito filozofsko načelo univerzalno prihvaćeno. Prema tomu, ljudski život nije laboratorijski eksperiment, nego čin ljubavi koji zauvijek opećauje egzistenciju. Zbog toga je nepovredivo i neraspoločivo dobro što je svaka pravna uredba to shvatila postavljajući ga za vlastiti temelj. Događa se, nažalost, da to načelo u nekim slučajevima bude prekršeno i osporeno. To ne

predstavlja dobitak koji neke krajeve čini naprednijima od drugih; naprotiv, to je ono što, nažalost, pokazuje proturječje u koje zapadaju kad se postave u stožac relativističke sjene.

Želio bih zaključiti podsjećajući još jedanput na vrijednost odvažnosti. Jasan primjer nalazimo u Bernanosovu romanu *Dnevnik jednog seoskog župnika*. Njegovo čitanje ne samo da omogućava ozbiljan ispit savjesti nego sokoli duh znajući da je zaključak do kojeg dolazi stvarnost svećeničkog života: »Sve je milost«. Seoski župnik nema imena. Kroz čitav roman doznajemo imena onih koji su plod njegova pastoralnog djelovanja: autor nam kaže ime župe i okolnih mjesta; sve u svemu, znamo sve osim imena župnika. On nema imena jer je jednak u svakom dijelu zemlje. Onaj župnik je lice svakog svećenika. Nema nikakve namjere da se uništi njegova osobnost, naprotiv, ona je dobro opisana preko njegova karaktera, načina mišljenja i djelovanja, njegovih svakodnevnih razmišljanja, radosti vožnje na motociklu i preko trajnih bolova od mišićnih grčeva koji će ga dovesti do smrti. On nije neki stranac. Ne dati mu pak ime značilo je shvatiti ga kao sliku života svakog svećenika. On je doista odvažan. Postaje znak onoga koji nosi nadu nekoj ženi, koja je godinama živjela u žalosti i mržnji prema Bogu zbog smrti malodobnog sina; usprkos tvrdoći njezina govora on otvara srce za prihvata ljubavi Boga koji je čitava sebe predao u daru Isusa na križu. Sve je to bilo moguće jer župnik iz Ambricourta⁴ pronalazi u Isusu suputnika po ulicama svoje župe i prijatelja kojemu se povjerava u trenucima ekstremne samoće; on s Kristom, naime, razgovora pišući svoj *Dnevnik*, on je pravi prisni prijatelj koji je jedini sposoban ući u pore njegova života i da ga na svakom koraku utješi. S druge strane, pred njegovim očima jasno se, osobito u situacijama ravnodušja i ateizma ili napuštanja svećeništva, ukazuje činjenica da je on izabran da od svoga života učini *imitatio Christi* (nasljedovanje Krista). Kad bismo mogli do kraja prodrijeti u misterij koji izravno proživljavamo u našem životu, mogli bismo s više svijesti shvatiti Božju odvažnost. To bi za nas postala jedna daljnja provokacija da cijeloga sebe stavimo u službu izgovarajući onaj *fiat* koji ostaje kao najdosljedniji oblik poslušnosti koja ostaje raspoloživa preobrazbi milosti.

Na kraju ovih razmišljanja neće biti na odmet opet uzeti u ruke tekst *Ispovijesti*. Svojim uobičajenim stilom sveti biskup Augustin piše krasnu stranicu s vrlo značajnom poukom. Piše ovako: »Opomenut onim spisima da se vratim samome sebi, ušao sam pod tvojim vodstvom u svoju nutrinu... Ušao sam i vidio slabšnim okom svoje duše iznad istoga oka svoje duše, iznad

⁴ Naziv općine u okrugu Pas-de-Calais na samom sjeveru Francuske (op. prev.).

svoga duha, svjetlo nepromjenljivo... Tko poznaje istinu, poznaje to svjetlo, i tko poznaje to svjetlo, poznaje vječnost. Ljubav ga poznaje. O vječna istino, o istinita ljubavi, o ljubljena vječnosti. *Ti si Bog moj, tebi uzdišem danju i noću.* Čim sam te upoznao, ti si me podigao k sebi da vidim kako ima nešto što bih trebao vidjeti i kako još nisam takav da bih mogao vidjeti. Zablještio si moj slabi pogled zračeci u mene žestoko, i ja uzdrhtah od ljubavi i straha. I spoznah da sam daleko od tebe, u kraju gdje je sve različno od tebe i bilo mi je kao da čujem tvoj glas iz visine: 'Ja sam hrana jakih: rasti pa ćeš me jesti. I nećeš ti mene pretvarati u sebe kao hranu svoga tijela, nego ćeš se ti promijeniti u mene'.⁵ Često smo, nesvjesno, u napasti prilagođavati evanđelje našoj koristi i potrebi. Povratak Božjoj odvažnosti prema nama i našoj prema svijetu može nam dati razumjeti koliko je važno otkriti istinu koja se krije u našem svećeništvu: mi smo u njemu preobraženi. Živjeti od toga put je prema svetosti; svjedočeci ga u svijetu znači našu riječ činiti uvjerljivom.

Summary

THE PRIEST OF THE NEW EVANGELIZATION

Salvatore Rino FISICHELLA

The Pontifical Council for Promoting the New Evangelization
Pontificio Consiglio per la Promozione della Nuova Evangelizzazione
Via della Conciliazione, 5
00120 Città del Vaticano
novaevangelizatione@vatican.va

By placing the person of the priest in the context of God's courage and mercy which transfigure him and by which the priest becomes apt to transform the people he is sent to serve in truth and love and, the world around him in which significant cultural changes are occurring, the author describes the role and significance the priest has in the new evangelisation and who acts in persona Christi capitis. It is through the role of the priest that the author points out the need for a new anthropology. Referring to the two thousand year history of Christianity, the author also points out the need for caution that the Christian community should have towards the cultural environment it lives in and wishes to guide towards the truth of the Gospel. The author points

⁵ Aurelije AUGUSTIN, *Ispovijesti*, VII, 10, Zagreb, 1997., 16.

to inevitable love toward the truth as a precondition to realise the goals of the new evangelisation. The main source for our understanding of the truth can be St John the Baptist's words: »I am the way and the truth and the life« (Jn 14:6). The truth is inseparable from love in which the truth finds its final shape. It is up to the priest to point out the meaning and value of every human life which the author believes is in peril. The author concludes that returning to faith in God's courage towards us and our's toward the world can lead us to comprehend how important it is to discover the truth which is hidden in our priesthood: in it we are transfigured. To live from this means to be on the path to holiness.

Key words: God's courage, priest, new evangelisation, truth, freedom, man, sincerity, love, life.